

9. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ВИБОРИ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

Особи, винні в порушенні законодавства про вибори депутатів, притягаються до кримінальної, адміністративної або іншої відповідальності в порядку, встановленому законом (стаття 114 Закону).

Кримінальний кодекс України (статті 157 – 160) встановлює відповідальність за злочини проти виборчих прав громадян, зокрема, за:

– перешкоджання вільному здійсненню громадянином свого виборчого права, перешкоджання діяльності іншого суб'єкта виборчого процесу, члена виборчої комісії або офіційного спостерігача при виконанні ними своїх повноважень, поєднані з обманом або примушуванням, а також ухилення члена виборчої комісії у роботі комісії без поважних причин – караються обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк;

ті самі діяння, поєднані із застосуванням насильства, знищенням чи пошкодженням майна, погрозою застосування насильства або знищення чи пошкодження майна, – караються обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк;

перелічені вище діяння, вчинені за попередньою змовою групою осіб або членом виборчої комісії чи іншою службовою особою з використанням свого службового становища, – караються позбавленням волі на строк від трьох до семи років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від двох до трьох років (частини перша – третя статті 157);

– підробку або незаконне виготовлення, використання або зберігання незаконно виготовлених чи підроблених виборчих документів (виборчого бюлетеня, протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, про підсумки голосування та інших документів, які відповідно до законодавства відносяться до виборчих документів) – караються позбавленням волі на строк від трьох до семи років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від двох до трьох років;

– викрадення чи приховування виборчої скриньки з бюлетенями або протоколу про підрахунок голосів виборців, про підсумки голосування в межах територіального виборчого округу, про результати виборів або незаконне знищення чи псування виборчої скриньки з бюлетенями, або підписання протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, протоколу про підсумки голосування чи результати виборів до його заповнення, або складення чи підписання такого протоколу не на засіданні виборчої комісії, на якому здійснюється підрахунок голосів виборців чи встановлення підсумків голосування чи результатів виборів, або включення до такого протоколу завідомо недостовірних відомостей – караються

позбавленням волі на строк від п'яти до семи років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років;

перелічені вище діяння, вчинені повторно чи за попередньою змовою групою осіб, членом виборчої комісії, службовою особою з використанням службового становища, кандидатом на виборах, представником чи уповноваженою особою політичної партії, довіреною особою кандидата на виборах або офіційним спостерігачем, або у разі якщо такі дії призвели до неможливості встановлення підсумків голосування на виборчій дільниці, у відповідному виборчому окрузі чи до визнання голосування на виборчій дільниці недійсним, – караються позбавленням волі на строк від семи до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від двох до трьох років (частини друга – четверта статті 158);

– надання або отримання виборчого бюлетеня особою, яка не має права його надавати чи отримувати, або викрадення чи приховування виборчого бюлетеня, або надання виборцю заповненого виборчого бюлетеня або голосування виборцем більше ніж один раз – караються штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років;

ті самі діяння, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, кандидатом на виборах, членом виборчої комісії, довіреною особою кандидата на виборах, представником політичної партії у виборчій комісії, уповноваженою особою політичної партії, офіційним спостерігачем на виборах, – караються позбавленням волі на строк від п'яти до семи років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від двох до трьох років (стаття 158¹);

– умисне порушення таємниці голосування під час проведення виборів, що виявилось у розголошенні змісту волевиявлення громадянина, який взяв участь у виборах, – карається штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років;

те саме діяння, вчинене членом виборчої комісії чи іншою службовою особою з використанням свого службового становища, – карається штрафом від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років (стаття 159);

– прийняття пропозиції, обіцянки або одержання виборцем для себе чи третьої особи неправомірної вигоди за вчинення чи невчинення будь-яких дій, пов'язаних з безпосередньою реалізацією ним свого виборчого права або права голосу (відмова від участі в голосуванні, голосування на виборчій

дільниці більше одного разу, голосування за окремого кандидата на виборах або відмова від такого голосування, передання виборчого бюлетеня іншій особі), незалежно від фактичного волевиявлення особи та результатів голосування – караються штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на той самий строк;

пропозиція, обіцянка або надання виборцю неправомірної вигоди за вчинення або невчинення будь-яких дій, пов'язаних з безпосередньою реалізацією ним свого виборчого права (відмова від участі в голосуванні, голосування на виборчій дільниці більше одного разу, голосування за окремого кандидата на виборах або відмова від такого голосування, передача виборчого бюлетеня іншій особі), – караються обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років (частини перша, друга статті 160).

Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 212⁷ – 212²¹) встановлює відповідальність за правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення, зокрема, за:

здійснення передвиборної агітації особою, участь якої у передвиборній агітації заборонена законом, проведення передвиборної агітації поза строками, встановленими законом чи в місцях, що заборонені законом, здійснення передвиборної агітації у формах і засобах, що суперечать Конституції або законам України, або інше порушення встановлених законом обмежень щодо ведення передвиборної агітації – тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від п'ятдесяти до вісімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (стаття 212¹⁰).